

Zakaj verovati?

---

1. Religija in vera

- Človek se sprašuje o pomenu duhovnih sporočil, ki so se že pojavila v preteklosti, in ob njih preverja lastne odgovore na življenjska vprašanja
- Kako da živim, zakaj moram umreti, kakšen je smisel mojega življenja,...
- **Nekateri ljudje poiščejo odgovore na zgoraj omenjena vprašanja v znanosti, drugi v horoskopih, tretji v obstoju Boga**
- Vsak verjame v nekaj ali nekoga, prinaša srečo, gotovost in mir
- Ljudje smo si ne glede na čas in prostor bivanja zelo blizu in podobni

Kaj je religija?

- **Filozofi** pristopajo k religiji z vidika razumskega prepoznavanja Absolutnega
- **Teologi** se ukvarjajo s samo vsebino razodetja, preučujejo verske resnice in njihov pomen v novih okoliščinah in jih na novo izražajo
- **Zgodovinarji** opisujejo religijo skozi očala preteklega dogajanja in v njej prepoznajo enega od vzrokov za določene dogodke
- **Etnologe** zanima predvsem verska praksa, ki jo najdejo v živih skupnostih
- Za **antropologe** je religija vzorec vedenja, ki ga lahko opazujemo kakor katerokoli drugo človekovo dejavnost
- **Psihologi** raziskujejo vpliv religije na človekovo notranjost in na druge psihološke dejavnike
- **Sociologi** poudarjajo družbeno razsežnost verskih idej in v religiji vidijo predvsem dogovorjen pogled na svet

Dve osnovni obliki religije: **politeistična** (verovanje v več bogov) in **monoteistična** (verovanje v enega boga).

Skupni elementi religij:

- **Vera in versko izkustvo:** vera kot zaupanje v boga, v trditve, ki jih religija zagovarja, v odločujoč trenutek nastanka te religije, v njenega ustanovitelja. Vera je tudi zvestoba božji volji, na čemer temelji človekova sreča
- **Nauk ali učenje,** ki temelji na razodetju in izkustvu vere
- **Moralne norme:** morala kot vrsta navodil, ki so izraz božje volje, da bi človek lahko dosegel srečo. Ta navodila morajo biti prenesena v način življenja, ki bo v skladu z vero
- **Kult ali obredni del:** izrazi čaščenja, s katerimi vsaka religija na svoj način slavi boga prek molitve, obredov, slovesnosti, praznikov. Velik pomen imajo pri tem osebe, ki so postavljene, da vodijo slovesnosti in obrede, prostor, v katerem te slovesnosti potekajo, čas, ko se te slovesnosti odvijajo in ponavljajoči se prazniki
- **Skupnost,** ki se oblikuje na podlagi nauka in izkustva vere
- **Sveta besedila:** sveti spisi kot sporočilo boga. Največkrat so to navdihnjena razmišljanja o veri enega ali več avtorjev
- **Sveti prostori ali svetišča**

Razlikujemo jih lahko tudi med **objektivnimi** (moralne norme, kult, nauk, skupnost in svetišče) in **subjektivnimi** (osebno človekovo versko doživljanje, doživetje svetega ali sakralnega in čutenje ali versko čustvovanje, torej vera ali versko izkustvo)

Religija je oblikovala vse ravni človeške kultura. Kultura in religija se spletata in prepletata. Posamezniki, ki so s svojimi opredelitvami vplivali na različne definicije religij: **Tomaž Akvinski, Immanuela Kanta, Friedrich D. E. Schleiermacher, Emil Durkheim, Max Scheler, Rudolf Otto, Karl Marx, Thomas Lukmann, Paul Tillich, Joseph Ratzinger**

Bog je temelj človekovega življenja in resničnosti ter odgovor na vprašanje o smislu. **Namen religije je torej dvojen: prvi se tiče čaščenja Boga, drugi pa odrešenja človeka.**

Kaj je vera?

- **Osebnostno zaupanje, notranja odločitev, predanost**
- Pri judovstvu, krščanstvu in islamu, v središču vernikovo **osebno razmerje do osebnega Boga**
- Krščanska vera – osebna vera
- Bogato vsebino pojma vere nam odkrivajo tudi tuji jeziki

Med vero in religijo je močan notranji odnos: ni prve brez druge.

Odnos med vero in razumom

- Vera in razum oz. znanost sta dve enakovredni resničnosti človeka, sta zelo pomembni
- Iščeta resnico, se približujeta isti resničnosti
- Razum – **KAJ**, vera – **ZAKAJ**
- **Vernemu je temeljni spoznavni princip: razum, ki ga osvetljuje vera.**

Neznane besede:

- **Religija:** zvezati skupaj, znova preiščevati. Izraža odnos, povezavo med bogom in človekom
- **Antropologija:** človek, beseda, razum, nauk. Veda o človeku, o njegovih telesnih in duševnih značilnostih, o rasah,...
- **Koncil:** zbor, cerkveni zbor, zbor cerkvenih dostojanstvenikov
- **Fundamentalizem:** osnova, temelj. Celota verskih ali političnih nazorov, ki pripisujejo nesporno in brezpogojno veljavo nekemu izročilu ali delu izročila (npr. islamski fundamentalizem, si prizadeva, da bi islamsko izročilo uporabili kot splošno zdravilo za odpravljanje gospodarskih, kulturnih in političnih težav v sedanosti).

2. Človekov pogled presega pojavnost

- Človek si vedno znova postavlja cilje, ki jih tudi skuša uresničiti in preseči

- S svojim razumom in duhom, ki se odpira v neskončnost, presega samega sebe in vse vidno
- **S preseganjem svojih meja in odpiranjem sebe k drugemu razširja svoja obzorja in se vedno bolj uresničuje kot človek**
- Oblike simbolne transcendence: ptica, luna, sonce,...

Človek presega samega sebe

- Človek je enkratno bitje in je kot oseba odprt in skrivnosten
- Ni popolno bitje, teži k popolnosti

Človek presega sebe v odnosu do drugega

- Človek vedno živi v medsebojnih odnosih: dajanje, sprejemanje, oddaljevanje in zблиževanje
- **Svoj resnični jaz najde le v odnosu z drugim**
- Velikokrat izstopa človekova skrb za uresničevanje individualnih potreb
- Biti svoboden je ena najpomembnejših vrednost sodobnega človeka

Neznane besede:

- **Transcendenten:** onkraj, preko. S tem pojmom označujemo vse, kar presega oz. stoji onstran sveta, ki ga zaznavamo z našimi čutili. Nad stvarnostjo, ki jo lahko zaznavamo z našimi čutili, obstaja stvarnost, ki čutno stvarnost presega, je drugačna in je ne moremo presojeti z istimi kriteriji, s katerimi razmišljamo o čutni stvarnosti

3. Človekov odnos do presežnega

Človekov odnos do presežnega, lahko najbolj nazorno pokažemo z razlago nekaterih pojmov, ki so skozi zgodovino človekovega razvoja doživeli različno aktualnost.

Neznane besede:

- **Ateizem:** brez boga. Prepričanje, ki zanika obstoj Boga. Vsaka religija pozna svojo kritiko zadnje "Resničnosti". V tem smislu ni enega samega splošnega ateizma, kot ni ene same religije. Zato je upravičeno govoriti o ateizmu na krščanskem, islamskem, hindujskem,... ozadju. Glede na življenjska področja pa lahko razlikujemo med teoretičnim in praktičnim ateizmom.
Teoretični ateizem zanika (ali pa ne priznava) obstoj boga.
Praktični ateizem ne zanika obstoja boga, marveč o njem enostavno ne govori, ker bog nima nobenega pomena v življenju.
Antiteizem je borben in napada prepričanje, da bog obstaja.
Starejše oblike ateizma je moč odkriti v vedski dobi indske civilizacije, ko so nekateri posamezniki iz vojaške kaste trdili, da boga ni, s tem pa so zanikali tudi smiselnost kastnega sistema, daritev in molitev. Prvi zabeleženi primer ateizma srečamo v Stari zavezi: "Bedak pravi v svojem srcu: Ni Boga."
- **Agnosticism:** ne, spoznanje. Ta nauk uči, da bistvo stvari ni dostopno človekovemu spoznanju. O transcendenci, o bogu in drugih vprašanjih, ki niso del izkustvenega sveta, človek ne more priti do dokončnih spoznanj in vedenja.
- **Panteizem:** vse, bog. To je religiozni ali filozofski nazor, ki na podlagi prepričanja o vsepristnosti boga na svetu, enači svet in boga. Tako zanika njuno različno stvarnost in s tem obstoj osebnega boga.
- **Indiferentnost:** ravnodušen, neopredeljen. Človek je do modroslovnih ali verskih nazorov ravnodušen ali brezbrizen. Mlačnost se lahko razširi tudi na svetovnonazorsko raven ali pa zoži na določeno življenjsko področje človeka (npr. indiferentnost samo do političnih tem in vprašanj).
- **Malikovanje:** čaščenje tujih bogov, ker je pripadniku religije prepovedano in s tem podvrženo določenim sankcijam oz. pravnim določilom. To se v judovstvu in krščanstvu izraža v prvi od desetih Božjih zapovedi. "Malikovanje obstaja, odkar človek izkazuje spoštovanje in čast kakemu ustvarjalnemu bitju namesto bogu, pa naj gre za bogove ali zle duhove (npr. satanizem), za oblast, naslado, raso, prednike, državo, denar itd."
- **Magija:** sposobnost čaranje svečnikov v Perziji. Pod magijo razumemo predstave in dejanja, ki temeljijo na verovanju, da si je mogoče podvreči nadnaravne moči z določenimi skrivnostnimi kretnjami, znamenji in formulami (uroki, obredi) ter iz lastnih interesov z njimi vplivati na zemeljske dogodke. Kadar grem za zaklinjanje zlobnih, škodljivih sil, duhov in hudiča, govorimo o črni magiji. Bela magija pa se posveča rotenju dobrih (božanskih) sil. V obeh primerih si človek poskuša podrediti svet presežnega, česar pa ne moremo enačiti z religijo.
- **Praznoverje:** je zaupanje v delovanje skrivnostnih sil in se izraža z uporabo talismanov, v vedeževanju, čarovniških obredih in izrekih. Stvarem, besedam ali dejanjem pripisujejo nadnaravne moči, ki jih same po sebi nimajo. Praznoverje je težko zadovoljivo opredeliti, ker ga vsak kdo presoja v luči svojega nazora. Praznoverju lahko zapadejo tako brezverni kot verni, ki verujejo v srečne ali nesrečne dneve, se bojijo številke 13...

Ali je človek po naravi religiozno bilje?

oseben		Se odpira Bogu in tako postaja vedno bolj človek
panteističen		
magičen	odnos do	odnos
ateističen	presežnega	
agnostičen		
praznoveren		se odpira drugemu
indiferenten		
malikovalski		odnos
		samega sebe
		človek presega

Vera

- Osebno zaupanje in osebni odnos
- Notranja odločitev

Religija

- Nauk
- Moralne vrednote
- Kult in obredni del
- Skupnost
- Sveta besedila
- Sveti prostor

Razum

- Temeljni spoznavni princip:
razum, ki ga osvetljuje vera